

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 345/09-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. novembra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti P., s. r. o., Ž., zastúpenej advokátom JUDr. V. J., Advokátska kancelária, Ž., vo veci namietaného porušenia základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Žiline vydaným 22. októbra 2007 v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 184/2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti P., s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. apríla 2008 doručená sťažnosť spoločnosti P., s. r. o., Ž. (ďalej len „sťažovateľ“), v ktorej namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na verejné prerokovanie svojej veci a základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom zaručeného čl. 48 ods. 2

ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) z 22. októbra 2007 vydaným v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 184/2007.

Z predloženej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ vystupoval ako odporca v konaní Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) vedenom pod sp. zn. 8 C 626/97. Predmetom tohto konania bolo nahradenie vyhlásenia vôle sťažovateľa na uzavretie kúpnej zmluvy podľa § 50a ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“).

Sťažovateľ vo svojom vyjadrení k žalobe namietal nedostatočnú špecifikáciu predmetu zmluvy – nehnuteľnosti (absencia údajov o katastrálnom území, na ktorom sa nehnuteľnosť nachádza). Zdôraznil, že taký nedostatok nemôže konajúci súd odstraňovať „výkladom vôle účastníkov“. Sťažovateľ v konaní okresného súdu namietal aj nesprávne označenie príslušenstva predmetnej nehnuteľnosti, ktoré tiež tvorilo predmet zmluvy o budúcej zmluve.

Okresný súd vo veci dvakrát rozhodol rozsudkom (č. k. 8 C 626/1997-162 z 28. januára 2002 a č. k. 8 C 626/1997-227 z 27. októbra 2003). Oba rozsudky však krajský súd zrušil, v prvom prípade pre nesúhlas s právnym názorom okresného súdu v otázke skúmania prejavu vôle pre účely odstránenia nedostatkov pri identifikácii predmetu zmluvy a v druhom prípade pre nedostatky v procese dokazovania.

Okresný súd po vrátení veci rozhodol 23. marca 2007 rozsudkom č. k. 8 C 626/1997-375 nahrádzajúci vyhlásenie vôle sťažovateľa, že ako predávajúci uzatvára kúpnu zmluvu so žalobcom ako kupujúcim v znení predloženom žalobcom, ktoré sa stalo prílohou rozsudku. V odôvodnení svojho rozhodnutia okresný súd k otázke identifikácie nehnuteľností tvoriacich objekt zmluvy o budúcej zmluve uviedol, že aj keď *„zmluva o budúcej zmluve tak, ako bola uzatvorená, by nebola listinou spôsobilou zápisu na vklad alebo záznam podľa § 42 katastrálneho zákona č. 162/1995 Z. z. Listinou spôsobilou zápisu na vklad alebo záznam by... mohla byť... až následne uzatvorená zmluva alebo práve toto*

rozhodnutie súdu“. Podľa názoru okresného súdu nedostatkom zmluvy o budúcej zmluve bolo iba neuvedenie katastrálneho územia, v ktorom sa predmetná nehnuteľnosť nachádza, čo sa podarilo odstrániť dokazovaním.

K problému jednoznačného vymedzenia príslušenstva nehnuteľnosti okresný súd uviedol, že pokiaľ toto *„bolo špecifikované príkladmo ako ploty, úpravy, trvalé porasty, atď., ide podľa povahy týchto predmetov o súčasť pozemku, teda nie právne samostatnú vec. Pomenovanie týchto predmetov nesprávnym právnym pojmom nemohlo nič zmeniť na následkoch uzatvorenia ich právneho úkonu. Účastníci sa dohodli na uzatvorení budúcej zmluvy s predmetom konkrétnych nehnuteľností a každá súčasť týchto nehnuteľností bude nevyhnutne prevedená spolu s nimi.“.*

Sťažovateľ napadol rozsudok okresného súdu odvolaním zo 7. júna 2007. V ňom opätovne argumentoval tvrdením, že sporná zmluva o budúcej zmluve je neplatným právnym úkonom. Odvolacie dôvody boli v zásade zhodné s dôvodmi, ktoré sťažovateľ uviedol vo svojom vyjadrení k žalobe v prvostupňovom konaní.

Krajský súd rozsudkom z 22. októbra 2007 vydaným v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 184/2007 napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil. V odôvodnení svojho rozhodnutia sformuloval právny názor, podľa ktorého *„neoznačenie katastrálneho územia nemožno považovať za taký nedostatok, ktorý by robil právny úkon neurčitým a nezrozumiteľným. Nehnuteľnosti sú v tomto prípade špecifikované konkrétnymi údajmi zodpovedajúcimi stavu v katastri nehnuteľností (katastrálne čísla parciel, číslo súpisné domu, atď.), pričom ani medzi účastníkmi nevznikli žiadne pochybnosti o tom, o ktoré nehnuteľnosti sa konkrétne jedná (odporca tieto nehnuteľnosti v minulosti, v tom istom stave, odkúpil).“.*

Odvolacou námietkou sťažovateľa týkajúcou sa vymedzenia príslušenstva predmetnej nehnuteľnosti sa krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia explicitne nezaoberal, podľa jeho názoru však *„nebola preukázaná ani nezrozumiteľnosť obsahu oboch namietaných listín, keďže prejav vôle oboch zmluvných strán z nich bol nepochybne poznateľný“.*

V sťažnosti adresovanej ústavnému súdu sťažovateľ založil názor o porušení označených základných práv rozsudkom krajského súdu na viacerých tvrdeniach. V prvom rade uviedol, že ako účastník súdneho konania má *„právo na spravodlivý súdny proces, ktorý je založený predovšetkým na objektívnom a úplnom dokazovaní, spravodlivom, objektívnom a úplnom hodnotení všetkých dôkazov so zavŕšením spravodlivým rozhodnutím s úplným, zrozumiteľným a presvedčivým odôvodnením“*. Toto právo mu bolo upreté, pretože *„odvolací súd sa pri svojom rozhodovaní riadne alebo vôbec nevysporiadal so všetkými v odvolaní uvedenými hmotnoprávnymi a procesnými skutočnosťami, ktoré sťažovateľ uviedol v podanom odvolaní a ktorými sťažovateľ odôvodňoval svoje právne závery a ktorými protiargumentoval proti záverom prvostupňového súdu či o ktoré odvolanie oprel“*. Pritom sťažovateľ poukázal na to, že krajský súd sa nevysporiadal *„s otázkou právnej dôvodnosti a možnosti zmeny žalobného petitu a dokazovanie existencie hmotne právneho dôvodu zmeny žalobného petitu“*, s otázkou *„aplikácie právnych viet a záverov rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 Cdo 109/2004 ako dovolacieho súdu na prejednávanej vec“* ani s otázkou *„rozporu medzi výrokom a odôvodnením prvostupňového rozsudku v otázke určenia príslušenstva stavby a pozemku“*.

Krajský súd sa podľa sťažovateľa nevysporiadal s otázkou platnosti právneho úkonu uzavretia zmluvy o budúcej zmluve. Okresný súd poznajúc skutočnosť, že konateľka sťažovateľa je sestrou navrhovateľa, považoval za preukázané, že *„Mgr. H. síce ako konateľka odporcu vykonávala pri podpise zmluvy o budúcej zmluve vôľu žalobcu, ale podstatné je, že ako konateľka zaväzovala žalovaného, a aj keď to nebola jej vôľa, nie taký úkon protiprávnym úkonom“*.

Sťažovateľ v odôvodnení svojej sťažnosti osobitne poukázal na rozpor právneho názoru okresného súdu i krajského súdu s právnym názorom vysloveným Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v rozhodnutí vydanom vo veci vedenej pod sp. zn. 1 Cdo 109/2004, ktorá *„je svojou podstatou ak nie totožnou právnou vecou, tak určite obdobnou právnou vecou“*.

Sťažovateľ tiež tvrdí, že v konaní prvostupňového súdu bola tiež porušená *„zásada rovnosti zbraní“*, pretože predseda senátu okresného súdu na pojednávaní 23. marca 2007

„svojim postupom naznačoval navrhovateľovi, aby podal návrh na zmenu žalobného petitu“. Taktiež priebeh konania charakterizovaný dvomi zrušeniami meritórneho rozhodnutia okresného súdu krajským súdom (predsedom senátu krajského súdu bol vždy JUDr. B.) podľa sťažovateľa naznačuje, že v odvolacom konaní rozhodoval vylúčený sudca, keďže sa „cez tieto rozhodnutia vytvoril taký vzťah k prejednávanej veci, ktorý je dôvodom pre vylúčenie sudcu“.

Podľa sťažovateľa krajský súd v jeho prípade „porušil čl. 20 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd najmenej v tom, že sťažovateľovi nezabezpečil:

- realizáciu práva vlastníť majetok, keď v rozpore s ústavou a zákonom urobil rozhodnutie, že porušovateľ nemôže byť vlastníkom určitého majetku,

- realizáciu práva osobnej prítomnosti pri prejednaní jeho veci pred nezávislým a spravodlivým súdom v celom súdnom konaní, a neumožnil mu realizáciu práva vyjadriť sa ku všetkým dôkazom,

- povinnosť súdu zaoberať sa a vysporiadať sa s jeho návrhmi a prednesmi ako účastníka odvolacieho konania podľa a v medziach zákona“.

Sťažovateľ uviedol, že v predmetnej veci podal aj dovolanie odôvodnené § 237 písm. f) a g) a § 238 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), ako aj dôvodmi podľa § 241 ods. 2 OSP. Ústavný súd zistil, že v dovolacom konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 61/2008 najvyšší súd 11. júna 2009 rozhodol tak, že podané dovolanie odmietol.

V časti sťažnosti označenej ako „V. Návrh na rozhodnutie“ sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby „vyslovil, že Krajský súd v Žiline rozsudkom č. k.: 9Co/184/2007 zo dňa 22.10.2007, v spojení s právoplatným rozsudkom Okresného súdu v Žiline č. 8C/626/97-375 zo dňa 23. 03. 2007, porušil ústavné práva sťažovateľa a to právo domáhať sa svojho práva na nestrannom a nezávislom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na verejné prerokovanie jeho veci a právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a porušil jeho základné ľudské právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd a rozsudok Krajského súdu v Žiline č. k.: 9Co/184/2007 zo dňa 22.10.2007 zrušil“.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania... Z tohto dôvodu berúc do úvahy znenie časti sťažnosti nadpisanej ako „*V. Návrh na rozhodnutie*“ i skutočnosť, že sťažovateľ je zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, sa ústavný súd nezaoberal námietkou porušenia základného práva

vlastniť majetok zaručeného čl. 20 ods. 1 ústavy, ktorá bola naznačená v odôvodnení sťažnosti.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Vo vzťahu k časti namietajúcej porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a porušenie práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej o zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). Teda úloha ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu nespočíva v tom, aby určil, či preskúmanie veci predloženej navrhovateľom odhalí existenciu porušenia niektorého z práv alebo slobôd zaručených ústavou, ale spočíva len v tom, aby určil, či toto preskúmanie vylúči akúkoľvek možnosť existencie takéhoto porušenia. Ústavný súd teda môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 4/00).

Dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť je absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

Zásadnou sťažnostnou námietkou bolo sťažovateľovo tvrdenie o rozpore napadnutého rozsudku krajského súdu s rozhodnutím najvyššieho súdu vydaným v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cdo 109/2004.

V uvedenom rozhodnutí najvyšší súd formuloval právnu vetu tvoriacu základ pre jeho rozhodnutie o tom prerokovanej veci tak, že *„je vylúčené, aby súd pri rozhodovaní o nahradení prejavu vôle (§ 161 ods. 3 OSP) neurčité, prípadne chýbajúce podstatné náležitosti budúcej zmluvy napravoval výkladom prejavu vôle účastníkov zmluvy o budúcej zmluve v zmysle § 35 OZ.“*. Naproti tomu, krajský súd v sťažovateľovej veci zaujal stanovisko, podľa ktorého *„neoznačenie katastrálneho územia nemožno považovať za taký nedostatok, ktorý by robil právny úkon neurčitým a nezrozumiteľným. Nehnutelnosti sú v tomto prípade špecifikované konkrétnymi údajmi zodpovedajúcimi stavu v katastri nehnuteľností (katastrálne čísla parciel, číslo súpisné domu, atď.), pričom ani medzi účastníkmi nevznikli žiadne pochybnosti o tom, o ktoré nehnuteľnosti sa konkrétne jedná.“*. Je tak zrejmé, že právne názory najvyššieho súdu a krajského súdu sa v prípadoch podľa sťažovateľa vykazujúcich rovnaké skutkové pozadie líšili.

Ústavný súd sa opätovne obracia k svojej ustálenej judikatúre, podľa ktorej k znakom právneho štátu a medzi jeho základné hodnoty patrí neoddeliteľne princíp právnej istoty [(čl. 1 ods. 1 ústavy), napr. PL. ÚS 36/95], ktorého neopomenuteľným komponentom je predvídateľnosť práva. Súčasťou uvedeného princípu je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď (napr. m. m. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99), teda to, že obdobné situácie musia byť rovnakým spôsobom právne posudzované. Za diskriminačný potom možno považovať taký postup, ktorý rovnaké alebo analogické situácie rieši odchylným spôsobom, pričom ho nemožno objektívne a rozumne odôvodniť (mutatis mutandis PL. ÚS 21/00 a PL. ÚS 6/04).

V naznačenej súvislosti tiež treba poukázať na názor ústavného súdu v iných veciach, kde vyslovil, že mu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov, a suplovať tak poslanie, ktoré zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [§ 8 ods. 3, § 20 ods. 1 písm. b), § 21, § 22 a § 23 ods. 1 písm. b)] zveruje práve najvyššiemu súdu (resp. jeho plénu a kolégiám),

keď mu okrem iných priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (mutatis mutandis I. ÚS 17/01, IV. ÚS 267/05).

Z uvedených ustálených právnych názorov na rozpory judikatúry všeobecných súdov v rovnakých alebo podobných veciach možno vyvodit', že zásah ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov je v dôsledku oddelenosti ústavného súdnictva od všeobecného súdnictva zakotvanej v systematike siedmej hlavy ústavy možný len v prípadoch, keď rozdielnosť riešení skutkovo rovnakých alebo podobných prípadov zo strany všeobecných súdov dosahuje ústavnoprávnu relevanciu. Inými slovami, musí ísť o prípady, keď sa všeobecný súd v podstatnej otázke a bez riadneho odôvodnenia odchýli od stabilizovanej judikatúry všeobecných súdov alebo jeho odchýlka (aj keď je v rozhodnutí samom odôvodnená) nezodpovedá ústavne konformnej aplikácii príslušných právnych noriem, pričom v obidvoch prípadoch musí mať postup súdu za následok porušenie niektorého z práv alebo slobôd fyzickej osoby alebo právnickej osoby, na ktorých ochranu je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy povolaný ústavný súd. Až v takom prípade je namieste zásah ústavného súdu, tak ako ho predpokladá čl. 127 ústavy.

V sťažovateľovom prípade možno konštatovať, že po formálnej stránke došlo k odchýlke okresného súdu a krajského súdu od ustálenej judikatúry v skutkovo podobných veciach (rozhodnutie najvyššieho súdu vo veci sp. zn. 1 Cdo 109/2004), podľa názoru ústavného súdu však ani jeden z dvoch predmetných v rozpore stojacich názorov všeobecných súdov nesignalizuje možnosť porušenia základného práva na súdnu ochranu. Už citované odôvodnenie krajského súdu nie je arbitrárne ani zjavne neodôvodnené. Navyše, tvoriac s rozsudkom krajského súdu jeden celok okresný súd vhodne dopĺňa odôvodnenie odchýlky od sťažovateľom uvádzaného judikátu najvyššieho súdu konštatovaním, že síce *„zmluva o budúcej zmluve tak, ako bola uzatvorená, by nebola listinou spôsobilou zápisu na vklad a záznam podľa § 42 katastrálneho zákona č. 162/1995 Z. z. Listinou spôsobilou zápisu na vklad alebo záznam by však nemohla byť táto zmluva, ale až následne uzatvorená zmluva, alebo práve toto rozhodnutie súdu. Určite v záujme zachovania autority súdneho rozhodovania súd by mal rozhodnúť o nahradení prejavu vôle rozhodnutím, ktoré bude takto spôsobilou listinou, nemôže meniť návrh účastníka konania*

a je pravdou, že časť právnej literatúry a rozhodovacej praxe považuje pre úspech v takomto predmete konania to, aby už zmluva o budúcej zmluve predložená súdu bola listinou spôsobilou zápisu do katastra nehnuteľností. K tomu súd poznamenáva, že v tomto konaní je viazaný návrhom na začatie konania a môže využiť celú zákonnú rozhodovaciu činnosť včítane interpretácie pre uváženie toho, či navrhovateľ má právo dosiahnuť tu požadované nahradenie prejavu vôle, a to s prihliadnutím na predchádzajúce písomné dojednanie. V prípade predloženia neurčitej listiny zmluvy o budúcej zmluve súd zohľadňuje, či ide o neurčitosť vôle účastníkov zmluvy, ktorá by bola dôvodom neplatnosti právneho úkonu podľa § 37 ods. 1 OZ, alebo o stav, keď táto vôľa bola neurčito vyjadrená, a neurčitosť prejavu vôle môže byť odstránená dokazovaním v súdnom konaní.“.

Takéto zdôvodnenie odchýlky od ustálenej judikatúry všeobecných súdov v spojení s už prezentovanými právnymi názormi krajského súdu ako súdu odvolacieho považuje ústavný súd za plne rešpektujúce základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy i jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Odôvodneniu nechýba logika v uvažovaní a takisto nevedie k záverom, ktoré by nezodpovedali priebehu a výsledkom dokazovania v konaní.

Ústavný súd ešte nad rámec vysporiadania sa s predmetnou sťažnostnou námietkou považuje za potrebné zdôrazniť, že skutkový stav tvoriaci základ rozsudku krajského súdu v sťažovateľovom prípade nebol celkom totožný so skutkovým stavom, z ktorého vychádzal najvyšší súd pri formulácii svojho právneho názoru vo veci sp. zn. 1 Cdo 109/2004, a to práve v otázke identifikácie nehnuteľností, ktoré mali byť predmetom neskoršieho prevodu.

Najvyšší súd totiž prerokúval dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vychádzajúceho zo zistenia, že v dokumente, ktorý mal byť považovaný za zmluvu o budúcej zmluve, predmetné nehnuteľnosti neboli špecifikované uvedením presného označenia pozemkov, parcelných čísel, výmery ani čísla listu vlastníctva. Je preto pochopiteľné, že za takýchto okolností by odstraňovanie nedostatkov zmluvných formulácií najvyšším súdom prostredníctvom dokazovania bolo dopĺňaním podstatných náležitostí kúpnej zmluvy, a tým aj nahrádzaním vôle (nie prejavov vôle) účastníkov zmluvného vzťahu spôsobom, ktorý by bol v príkrom rozpore s požiadavkou zmluvnej slobody

charakterizujúcou súkromnoprávne vzťahy, ako aj v rozpore s ustanovením § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

V sťažovateľovom prípade však identifikácii nehnuteľností chýbalo presné uvedenie katastrálneho územia, v ktorom predmetné nehnuteľnosti boli lokalizované, a číselné označenie listu vlastníctva, na ktorom v katastri nehnuteľností sú predmetné nehnuteľnosti vedené. Neurčitosť prejavu vôle účastníkov zmluvy o budúcej zmluve z 11. októbra 1996 je tak neporovnateľná s neurčitosťou posudzovanou v naznačenej kauze riešenej najvyšším súdom. Okrem toho, v priebehu konania pred okresným súdom a krajským súdom ani sťažovateľ, ani žalobca nenamietali, že by nehnuteľnosti, ktoré boli neúplne v zmluve o budúcej zmluve identifikované, neboli tými nehnuteľnosťami, ku ktorým prevod vlastníckeho práva sa napokon stal predmetom rozsudku okresného súdu. Z toho jednoznačne vyplýva, že predmet zmluvy o budúcej zmluve v sťažovateľovom prípade nebol z hľadiska jeho presnej identifikácie v priebehu dokazovania nijak spochybnený.

Preto námietku sťažovateľa o nerešpektovaní ustálenej judikatúry všeobecných súdov pri rozhodovaní v jeho veci krajským súdom považuje ústavný súd za nedôvodnú.

Druhá námietka sťažovateľa proti napadnutému rozsudku sa zakladala na tvrdení, že krajský súd ako súd odvolací sa nevysporiadal „so skutočnosťami, ktorými sťažovateľ preukazoval neplatnosť zmluvy o budúcej zmluve z dôvodu neurčitosti opisu a určenia príslušenstva predávanej veci. Porušovateľ ako odvolací súd o tejto otázke vôbec nekonal a ani sa touto skutočnosťou nepotreboval alebo nechcel zaoberať. Napriek takému a určite nesprávnemu právnemu názoru prvostupňového súdu, že príslušenstvom stavby sú trvalé porasty.“.

K tejto námietke ústavný súd v prvom rade poznamenáva, že okresný súd v odôvodnení svojho rozhodnutia zaujal k povahe trvalých porastov jednoznačné stanovisko, keď ich právne kvalifikoval ako súčasť veci, nie jej príslušenstvo. Doslova uviedol, že „pokiaľ po stránke obsahu zmluvy o budúcej zmluve spornou bola ďalej otázka príslušenstva, ktoré tiež malo byť budúcou zmluvou prevedené, súd poznamenáva, že pokiaľ

bolo špecifikované príkladmo ako ploty, úpravy, trvalé porasty, atď., ide podľa povahy týchto predmetov o súčasť pozemku, teda nie právne samostatnú vec“.

Je pravdou, že okresný súd svojím rozsudkom napriek tomu nahradil prejav vôle sťažovateľa uzavrieť kúpnu zmluvu v znení odporujúcom jeho citovanému názoru, pretože v čl. II bode 1 sa uvádza, že predmetom zmluvy je okrem domu „čís. súp. 886“ aj „*jeho príslušenstvo (ploty, vonkajšie úpravy, trvalé porasty, atď.)*“. Podľa názoru ústavného súdu sa však okresný vysporiadal akceptovateľným spôsobom aj s týmto nedostatkom v zmluvnej formulácii, keď vyjadril názor, že „*pomenovanie týchto predmetov nesprávnym právnym pojmom nemohlo nič zmeniť na následkoch uzatvorenia ich právneho úkonu. Účastníci sa dohodli na uzatvorení budúcej zmluvy s predmetom konkrétnych nehnuteľností a každá súčasť týchto nehnuteľností bude nevyhnutne prevedená spolu s nimi.*“. Teda bez ohľadu na to, že účastníci označili niektoré súčasti predmetnej nehnuteľnosti ako jej príslušenstvo, okresný súd bol toho názoru, že všetky súčasti nehnuteľnosti sledujú jej vlastnícky režim, a preto budú prevedené spolu s ňou. Tento záver podľa názoru ústavného súdu plne rešpektuje podstatu právneho vzťahu súčasti veci a hlavnej veci tak, ako vyplýva z ustanovenia § 120 Občianskeho zákonníka.

Pritom okresný súd neopomenul ani potrebu vysporiadať sa v konkrétnych okolnostiach s problémom prípadného príslušenstva predmetných nehnuteľností. Uviedol, že „*pokiaľ príslušenstvom malo byť aj vnútorné vybavenie (kancelárske zariadenie, telefón a pod.), správne už išlo o právne samostatné veci, ktoré mohli tvoriť príslušenstvo predmetných nehnuteľností, ich konkrétne stotožňovanie by však už bolo nad rámec rozhodovacej právomoci tunajšieho súdu, ako aj nad rámec rozhodovacej činnosti katastrálneho úradu o zápise vlastníckych práv k nehnuteľnostiam. Pokiaľ by v dôsledku tohto nahradenia vôle žalovaného bolo v budúcnosti sporné, či bolo prevedené aj vlastníctvo ku konkrétnej právne samostatnej veci, bolo by to vecou účastníkov, aj s ohľadom na možný vznik sporu o vydanie veci, ako určito sa dohodli.*“. Citovaná časť odôvodnenia smeruje k názoru, že neuvedenie príslušenstva prevádzaných nehnuteľností nemusí bez ďalšieho znamenať absolútnu neplatnosť zmluvy, ktorou sa prevádza hlavná vec, čo zodpovedá i ustálenej judikatúre všeobecných súdov (napríklad rozsudok Najvyššieho súdu Českej socialistickej republiky zo 4. júla 1985 sp. zn. 4 Cz 25/85

uverejnený v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk pod č. R 7/1987). Preto je vecou účastníkov zmluvy o prevode nehnuteľnosti, či do nej pojmú aj príslušenstvo hlavnej veci. Ak sa ale rozhodnú príslušenstvo v zmluve neuviesť, prípadne ho uvedú neúplne (ako to bolo aj v posudzovanom prípade), potom to nemusí za každých okolností viesť k záveru o absolútnej neplatnosti zmluvy pre jej neurčitosť.

Ústavný súd tak k druhej prednesenej sťažnostnej námietke uzatvára, že vo vzťahu odôvodnenia a výroku rozsudku okresného súdu nezistil rozpor, ktorý sťažovateľ namietal a ktorý sa na prvý pohľad v tomto rozsudku aj javil, pričom ak za tejto situácie krajský súd svoje potvrdzujúce rozhodnutie zdôvodnil iba jednoducho tvrdením, že „*nebola preukázaná ani nezrozumiteľnosť obsahu oboch namietaných listín, keďže prejav vôle oboch zmluvných strán z nich bol nepochybne poznateľný*“, potom pri ústavným súdom viackrát deklarovanej jednote prvostupňového a odvolacieho rozhodnutia (napríklad II. ÚS 78/05) by v rámci meritórneho prerokovania predloženej sťažnosti nebolo možné odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu charakterizovať za žiadnych okolností ako stojace v rozpore s požiadavkami, ktoré na kvalitu odôvodnení súdnych rozhodnutí kladie čl. 46 ods. 1 ústavy i čl. 6 ods. 1 dohovoru (pozri napr. III. ÚS 209/04).

Sťažovateľ tiež namietal oprávnenie Mgr. H. konať v jeho mene v čase uzatvárania zmluvy o budúcej zmluve, ako aj zmlúv o pôžičkách, ktoré zmluve o budúcej zmluve predchádzali. K tejto námietke ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Skutkové a právne závery všeobecného súdu by mohli byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery všeobecného súdu boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (obdobne napr. I. ÚS 13/00, III. ÚS 151/05, III. ÚS 344/06).

V tejto súvislosti ústavný súd z rozsudku krajského súdu, ale predovšetkým z rozsudku okresného súdu zistil, že oprávnenie osôb, ktoré podpisovali predmetné zmluvy, bolo v konaní podrobené rozsiahlemu a široko zameranému dokazovaniu, konajúce súdy

svoje skutkové závery náležite vysvetlili a podľa názoru ústavného súdu je nadbytočné ich v odôvodnení tohto rozhodnutia opätovne rekapitulovať. Postačuje poukaz na to, že vychádzali zo zistení plynúcich z výpisu z obchodného registra, ktorý účastníci konania nespochybnili, ale aj z formálnej podoby sporných zmlúv. Tie sťažovateľ priložil k svojej sťažnosti, a tak ústavný súd aj napriek už citovanej judikatúre vylučujúcej jeho postavenie ďalšej inštancie všeobecného súdnictva mohol dospieť k úsudku, že v skutkových zisteniach oboch konajúcich súdov niet signálu, ktorý by mohol po prijatí sťažnosti viesť v konečnom dôsledku ku konštatácii porušenia označených základných práv sťažovateľa pre arbitrárnosť alebo zjavnú neodôvodnenosť napadnutého rozsudku krajského súdu.

Ďalšou námietkou sťažovateľa bolo jeho tvrdenie, že v odvolacom konaní rozhodoval vylúčený sudca, keďže *„senát odvolacieho súdu, ktorého predsedom bol vždy JUDr. J. B. rozhodnutia prvostupňového súdu vždy zrušil a vrátil vec na ďalšie konanie“*. Sťažovateľ je tak presvedčený, že u predsedu senátu krajského súdu *„sa cez tieto rozhodnutia vytvoril taký vzťah k prejednávanej veci, ktorý je dôvodom pre vylúčenie sudcu“*.

Na preskúmanie tejto námietky sťažovateľa ústavný súd vzhľadom na princíp subsidiarity plynúci z čl. 127 ods. 1 ústavy nemá dostatok právomoci. Dôvodom je ustanovenie § 237 písm. g) OSP, ktoré dáva účastníkovi konania právo podať dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok proti odvolaciemu rozhodnutiu, ktoré vydal vylúčený sudca. Existuje tak iný súd, ktorý má právomoc poskytnúť právu sťažovateľa potrebnú ochranu, čo vylučuje právomoc ústavného súdu.

Rovnaký postoj zaujal ústavný súd i k námietke sťažovateľa o porušení princípu rovnosti zbraní, ktorého sa mal dopustiť predseda senátu okresného súdu. Z obsahu odvolania sťažovateľa proti rozsudku okresného súdu ústavný súd zistil, že toto pochybenie sťažovateľ vo svojom odvolaní nenamietal. Z tohto dôvodu nebolo úlohou krajského súdu vysporiadať sa s prípadnou existenciou tejto vady. Pre ústavný súd je však v tejto súvislosti smerodajné, že ochranu proti porušeniu princípu rovnosti zbraní v konaní súdu prvého stupňa je oprávnený poskytnúť odvolací súd. Preto i v tomto prípade je právomoc ústavného súdu preskúmavať postup predsedu senátu okresného súdu vylúčená.

K časti sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva sťažovateľa na verejné prerokovanie jeho veci a základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd uvádza, že sťažovateľ videl porušenie týchto svojich základných práv v tom, že mu „*porušovateľ ako orgán súdnej moci štátu... nezabezpečil... realizáciu práva osobnej prítomnosti pri prejednaní jeho veci pred nezávislým a spravodlivým súdom v celom súdnom konaní, a neumožnil mu realizáciu práva vyjadriť sa ku všetkým dôkazom*“. Toto konštatovanie však nezdôvodnil poukazom na žiadne konkrétne procesné pochybenie konajúcich súdov, ktorým by mu tieto boli odňali právo vyjadriť sa ku všetkým dôkazom. V tejto súvislosti ústavný súd zdôrazňuje, že názor sťažovateľa, že krajský súd sa nevysporiadal so všetkými jeho odvolacími námietkami, nemôže signalizovať porušenie základného práva vyjadriť sa ku vykonávaným dôkazom, pretože požiadavka, aby sa konajúci súd v odôvodnení rozhodnutia riadne vysporiadal so všetkými námietkami účastníka konania majúcimi zásadný význam pre rozhodnutie vo veci, netvorí obsah základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom. Rovnako sťažovateľ neuviedol žiadne skutočnosti nasvedčujúce možnosti zistiť po meritórnom prerokovaní predmetnej sťažnosti porušenie základného práva na verejné prerokovanie jeho veci.

Ústavný súd tak nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie mohli viesť k záveru o porušení základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, a preto i v tejto časti predloženú sťažnosť zhodnotil ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. novembra 2009